

## Переклад процесуальних документів та порядок їх вручення сторонам кримінального провадження

Мархевка О.В., слідчий СУ ГУМВС у Львівській області

Процесуальна діяльність перекладача у кримінальному провадженні характеризується двоїстим наповненням її функціонального змісту: з одного боку, він має здійснювати усний (вербальний) переклад слідчих і судових дій, що здійснюються за участю або щодо учасників кримінального провадження, які не володіють чи недостатньо володіють державною мовою, з іншого боку, здійснювати переклад процесуальних документів.

Так, відповідно до ч. 3 ст. 29 КПК України слідчий суддя, суд, прокурор, слідчий забезпечують учасникам кримінального провадження, які не володіють чи недостатньо володіють державною мовою, право давати показання, заявляти клопотання і подавати скарги, виступати в суді рідною мовою або іншою мовою, якою вони володіють, користуючись при цьому у разі необхідності послугами перекладача в порядку, передбаченому КПК України. Ч. 4 даної статті визначає, що судові рішення, якими суд закінчує судовий розгляд по суті, надаються сторонам кримінального провадження або особі, стосовно якої вирішено питання щодо застосування примусових заходів виховного або медичного характеру, у перекладі на їхню рідну або іншу мову, якою вони володіють. Переклад інших процесуальних документів кримінального провадження, надання копій яких передбачено КПК, здійснюється лише за клопотанням зазначених осіб. Переклад судових рішень та інших процесуальних документів кримінального провадження засвідчується підписом перекладача.

Як випливає з ч. 3 ст. 29 КПК України, законодавець покладає на слідчого суддю, суд, прокурора, слідчого обов'язок забезпечення прав учасників кримінального провадження. Проте, вже в ч. 4 ст. 29 він обмежується коментарем про забезпечення таких прав лише «судовими рішеннями, якими суд закінчує судовий розгляд по суті», нічого не говорячи про стадію досудового розслідування.

На нашу думку, вказана норма в такій редакції надає широке поле для зловживань іншим суб'єктам, які здійснюють кримінальне провадження на стадії досудового розслідування. У зв'язку із цим пропонуємо внести зміни до ч. 4 ст. 29 КПК України, подавши її у такій редакції: «Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд, надають сторонам кримінального провадження основні процесуальні документи у перекладі на їхню рідну або іншу мову, якою вони володіють...» і далі по тексту.

Додаткової актуальності, на нашу думку, набуває питання про необхідність законодавчо встановити і закріпити обов'язки органу досудового розслідування, прокуратури та суду не просто перекласти процесуальний документ, що підлягає обов'язковому врученню особі, яка не володіє мовою кримінального провадження, в перекладі на її рідну або іншу мову, якою вона володіє, а й виконати його переклад у тій літературі (написанні), яку вона особисто здатна адекватно сприйняти. Окрім того, слід мати на увазі, що письмовий переклад процесуального документа може бути зроблений тільки на ту мову, яка має писемність (інакше можливість і виконуваність перекладу втрачає усякий сенс), причому учасник кримінального провадження, який обрав її для спілкування, повинен вміти читати і розуміти текст, переданий з її допомогою.

Ст. 29 КПК України встановлено необхідність та обов'язковість перекладу не всіх без винятку процесуальних документів, а лише тих із них, щодо яких

заявлено клопотання (ч. 4). Фактично мова йде про ті документи, оригінали або копії яких повинні бути вручені під розписку в матеріалах кримінального провадження відповідному учаснику.

Отже, ми можемо говорити про те, що набір процесуальних документів, письмовий переклад яких підлягає обов'язковому врученню особі, яка не володіє або недостатньо володіє державною мовою, залежить від трьох чинників:

- процесуального статусу учасника кримінального провадження та його волевиявлення;
- окремих обставин і складу кримінального правопорушення, розслідуваного в рамках кримінального провадження;
- результатів кримінального провадження.

### **Окремі питання призначення експертиз за КПК України**

**Юсупова К.О., адвокат**

Із прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України суттєво змінився процесуальний порядок призначення експертиз у кримінальному провадженні. Новелою цього Кодексу є розширення змагальності на досудовому розслідуванні, у тому числі при призначенні й проведенні експертизи, надання можливості стороні захисту та потерпілому ініціювати проведення експертизи з метою отримання необхідних доказів. Цим пояснюється впровадження в Кодекс нової процедури, пов'язаної з розглядом слідчим суддею питання про залучення експерта.

Підстави та суб'єктів, що можуть ініціювати проведення експертизи, передбачено ч. 1 ст. 242 КПК, а саме: експертиза проводиться експертом за зверненням сторони кримінального провадження або за дорученням слідчого судді чи суду, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для справи, необхідні спеціальні знання.

Відповідно до п. 19 ч. 1 ст. 3 є дві сторони кримінального провадження – з боку обвинувачення: слідчий, керівник органу досудового розслідування, прокурор, а також потерпілий, його представник та законний представник у випадках, установлених цим Кодексом; з боку захисту: підозрюваний, обвинувачений (підсудний), засуджений, виправданий, особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, їх захисники та законні представники.

Виходячи зі змісту КПК, складно зробити висновок про те, яким саме процесуальним документом залучається експерт до кримінального провадження. Водночас відповідно до ч. 3 ст. 110 КПК рішення слідчого, прокурора приймається у формі постанови. Частина 7 ст. 69 КПК дає підстави зробити висновок про те, що експерту надсилається доручення. У ч. 4 ст. 332 КПК зазначено, що в разі наявності відповідних підстав, суд постановляє ухвалу про доручення проведення експертизи. У такому випадку, керуючись положенням ч. 3 ст. 110 КПК, рішення слідчого, прокурора повинно оформлюватися у вигляді постанови. Оскільки сторона обвинувачення залучає експерта, то в цьому разі це повинна бути постанова про залучення експерта для проведення експертизи.

Інші суб'єкти, а саме сторона захисту, може звернутися з відповідним клопотанням до слідчого, прокурора, слідчого судді чи суду або самостійно звернутися з клопотанням про залучення експерта для проведення експертизи до відповідної установи. Порядок залучення експерта врегульований ст. 243 КПК.